

ANTIKMUSEETS ÅRSBERETNING 2020

Antikmuseet
Aarhus universitet
Victor Albecks Vej 3
8000 Aarhus C

Tlf.: 8716 1106, mail: antikmuseet@au.dk
Åbent: søndag - torsdag, 12.00-16.00, og
på hverdage i øvrigt efter aftale
www.antikmuseet.au.dk

ANTIKMUSEET
AARHUS UNIVERSITET

Indledning	4
Ledelse og personale	6
Medarbejdere	6
Bygninger og lokaler	7
Brugere	9
Samlinger	10
Indsamling	10
Udlån	10
Formidling	12
Kopi / original	12
...and still it moves	14
Casts in colour	16
Hvem tilhører Parthenonskulpturerne	16
Børneaktiviteter	18
Guided Tour in the Dark	18
Dansk Ægyptologisk Selskab	20
Gratis omvisninger om søndagen	20
Undervisning og foredrag	20
Forskning og publikationer	22
Forskning	22
Forskningsbaserede foredrag	22
Publikationer	22

INDLEDNING

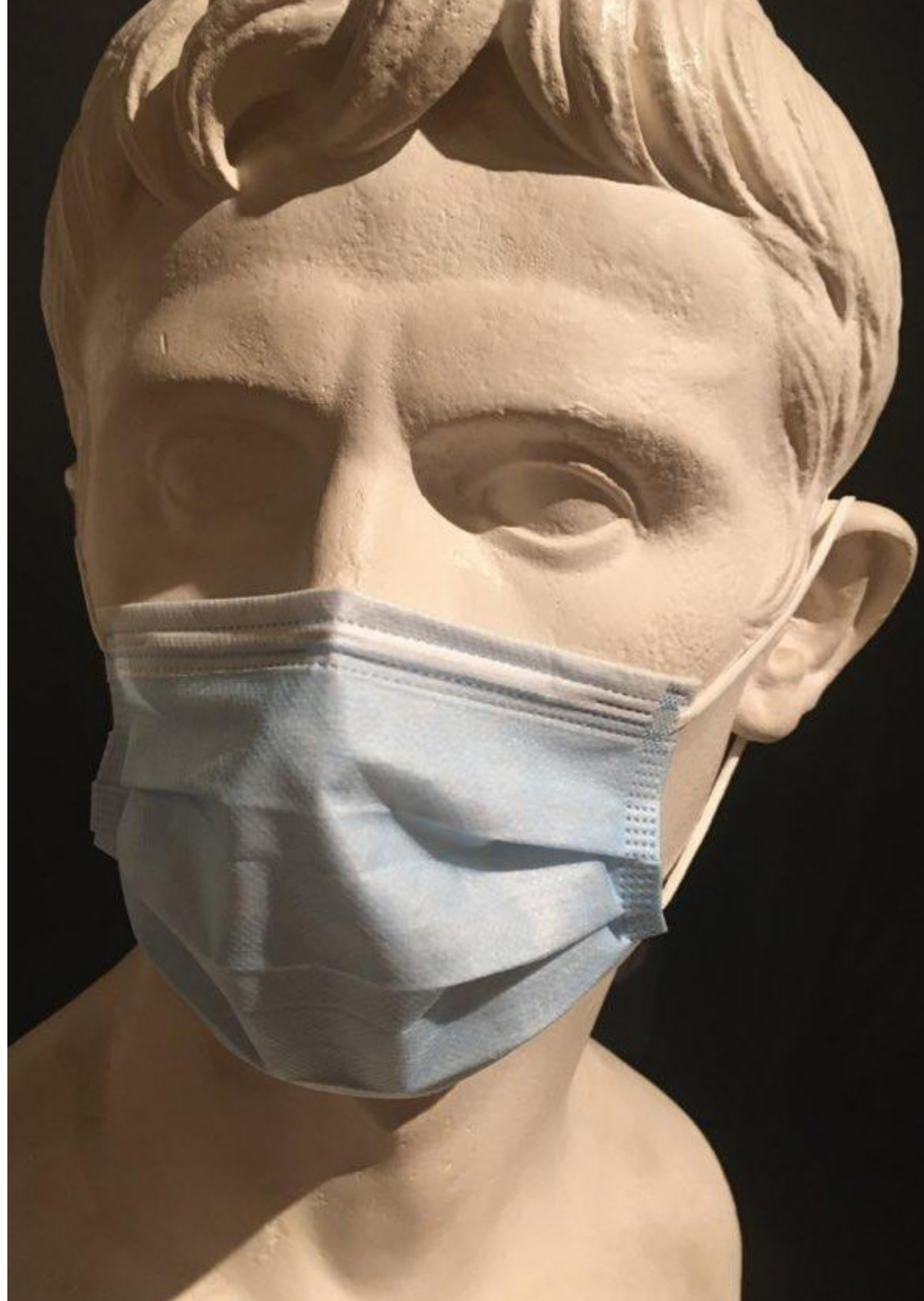
Onsdag d. 11. marts 2020 ved vi alle, hvor vi var. Den dag lukkede Danmark næsten ned på grund af den globale udbredelse af coronavirus. På Antikmuseet havde vi lige åbnet udstillingen Kopi/original i slutningen af februar og var ved at være klar til åbningen af en udstilling af bronzeskulpturer af Jette Vohlert ugen efter. Vi havde sat tre nye praktikanter i gang med projekter, der skulle udmunde i ændring af udstillinger i museet ugen før. Vi havde fuld fart på, da vi måtte bremse op og lukke ned. Som så mange andre i det danske samfund. Vi begyndte den langsomme tilvænnning til en ny tid, etablerede digitale arbejds møder og forvandlede praktikprojekter til digitale projekter. Vi blev ikke økonomisk ramt, da museet ikke tager entré. Men vi har alle lært værdien af det arbejdsfællesskab, som er nerven på mange arbejdspladser. Særligt for vores praktikanter, der var i praktik for netop at få det ind under huden og forstå kompetencer og færdigheder i en arbejds situation, var nedlukningen en hård tid.

Derfor var det en glæde at kunne åbne igen sidst i maj, men corona var ikke ovre. Der var afstandskrav og begrænsninger på hvor mange vi måtte være sammen. Forbud mod sociale arrangementer. Endnu en udskydelse af Jette Vohlert-udstillingen, som vi havde håbet at åbne i august, blev resultatet af stigende smittetal i Aarhus i løbet af

august. Mundbind på museet blev indført sidst i oktober, og vi måtte lukke helt igen 10. december sammen med resten af landets kulturinstitutioner. Et omskifteligt år, hvor vi alle har måttet vende os til usikkerhed, adfærdsreguleringer og andre måder at være sammen på.

På trods af det havde vi mange aktiviteter i efteråret. To praktikanter fra Sustainable Heritage Studies lavede projekter, der ledte til en lille udstilling med bemalede hænder i gips og en guidede tur i mørket. Og i oktober åbnede vi en ny særudstilling, som var særligt udfordret af corona: de tre kunstnere Mette Borup Kristensen, Ulla Eriksen, begge fra København, og Maria Michailidou fra Athen arbejder performativt. De havde planlagt en dynamisk udstilling kredsende om modsætningen mellem statiske museums genstande og bevægelse med en række arrangementer hen over vinteren. De fik ekstra midler fra en coronapulje og kunne lave tre performances inden åbningen og en i forbindelse med Art Weekend først i oktober.

Midt i nedlukningen i foråret kom den glædelige nyhed, at Det Frie Forskningsråd havde bevilliget penge til forskningsprojektet *Illicit Antiquities in the Museum*. Det er et kæmpe løft af museets forskningsmuligheder, og vil i de kommende år give muligheder for at undersøge materialet fra Robin Symes varelager til bunds.

LEDELSE OG MEDARBEJDERE

Antikmuseet er en del af Institut for Kultur og Samfund og faget Klassiske Studier. Museets daglige ledelse varetages af lektor Vinnie Nørskov, som også er tilknyttet Center for Museologi ved Institut for Æstetik og Kommunikation. Til museet er der tilknyttet et rådgivende organ, Antikmuseets Konsilium, som mødes 3-4 gange om året til sparring og udvikling af museets arbejde. Det består af følgende medlemmer:

Henning Holmen Møller, Det dansk-italienske Handelskammer og tidligere italiensk konsul, museumsinspektør Jan Stubbe Østergaard, Ny Carlsberg Glyptotek, professor Rubina Raja, Aarhus Universitet, gymnasielærer Nina Bendix, Silkeborg Amtsgymnasium, og billedkunstner Peder Stougaard.

Medarbejdere

Museumsleder: Vinnie Nørskov
Museumstekniker: Anders Bjerggaard.
Museumsmedarbejder: Toa Riismøller
Professor emeritus Niels Hannestad er tilknyttet museet.

Virksomhedspraktikanter: Cecilie Bernts (jan-feb)

Praktikanter: Dimitris Klouras, Sustainable Heritage Studies (marts-april), Julie Lund, Museologi (marts-april), Frederik Theisen, Museologi (marts-april), Natasha Zile, Kunsthistorie

(sept-okt), Athanasia Mouzoke, Sustainable Heritage Studies (sept-nov), Fae Rachel Clark, Sustainable Heritage Studies (aug-okt)

Studentermedhjælpere: Kevin D. Christensen, Nicolai B. Thorning, Mette Lang, Jenny Christensen, Alex Tzouras, Mathias Johansen, Johan Mendes, Astrid Strauss, Silke Møller, Sara Utvaag, Mikkel Skov Nielsen.

BYGNINGER OG LOKALER

Antikmuseet er placeret i to etager under Solgården ved siden af universitetets Aula. Indgangen med reception, garderobe og toiletforhold vender ind mod universitetsparken.

Museets magasiner befinder sig to etager under universitetets Aula, og i foråret blev der installeret møbelevator mellem Aulaen og magasinerne på mellemetagen. Det betød, at alle vores magasiner skulle tømmes, så i løbet af foråret blev nederste etage fyldt op med afstøbninger fra magasinet.

I løbet af de sidste år er vores pærer i lam-

perne langsomt blevet udskiftet til energisparepærer. Men det har vist sig, at de sparepærer, der er brugt i de gamle lamper fra 1970 blev så varme, at de var i fare for at smelte. Da museets belysning efterhånden var stykket sammen af forskellige typer lamper overtaget fra andre museer, så var det et stort ønske at få udskiftet lamperne i hele museet. En udskiftning blev besluttet i efteråret, og det følger universitetets strategier om mere bæredygtige løsninger. Arbejdet gik i gang i december og blev først afsluttet i 2021.

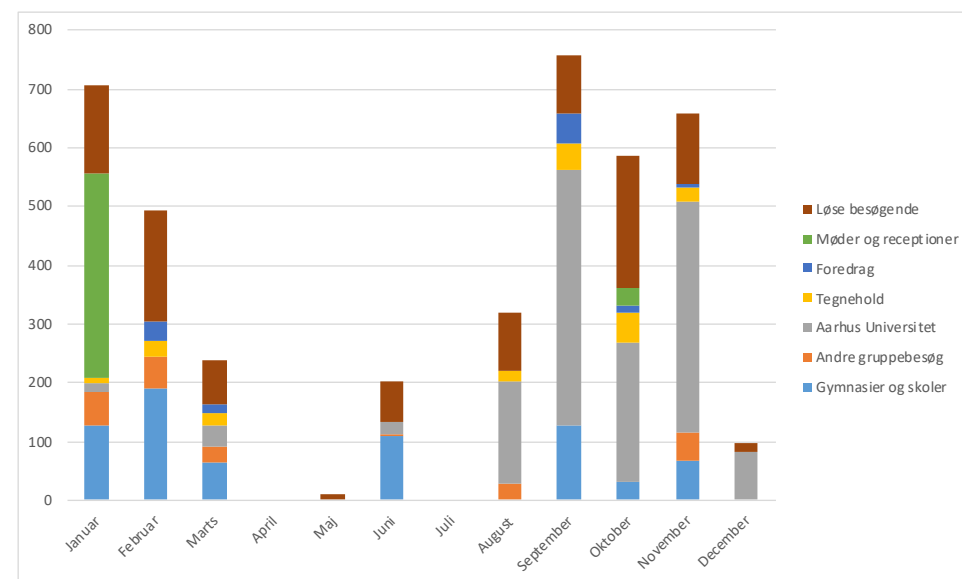

BRUGERE

Antikmuseet har haft i alt 4064 besøgende i 2020. Som det tydeligt fremgår af grafen nedenfor, så var året præget af corona, både gennem nedlukninger, men også fordi det var svært for skoler og gymnasier at komme ud. Vi havde derfor markant færre gymnasieklaser på besøg og markant færre møder og receptioner. Derimod blev museets lokaler brugt mere end sædvanligt til undervisning: på grund af krav om afstand og begrænsning af antal personer pr. kvadratmeter, var der ekstra behov for undervisningslokaler i efteråret, og flere undervisningsforløb blev derfor afholdt på museet, ligesom vi også husede en række foredrag.

Billedet her til venstre viser de nye studerende på kunsthistorie med lektor i kunsthistorie Laura Katrine Skinnebach, der lavede en workshop for dem i introduktionsugen i august.

Der har været afholdt særlige formidlings tiltag for børn både i vinterferien og efterårsferien, og det giver også udslag i et større antal løse besøgende i februar og oktober.

SAMLINGER

Der er ikke kommet nye genstande ind i Antikmuseets samlinger i løbet af 2020. En enkelt genstand var udlånt til en udstilling i Haderslev, Grænseløse Påvirkning, som omhandler designudvikling. Det var en afstøbning af et korintisk kapitæl, som indgik i udstillingens afsnit om klassicisme. Udstillingen flyttede til Frederiksværk i løbet af året.

Derimod fik vi en ny række genstande ud i udstillingen via særudstillingen kopi/original. Nogle afstøbninger har været gemt på magasinet, enten fordi de har været beskadiget eller fordi vores udstillinger har fokuseret på

udvikling af kunsten. Foreksempel de små udsnit af hovedet på sejrsgudinden Victoria på Trajansøjlen i Rom, hvoraf det ene stammer fra kunstsamlingen i Aarhus og købt i 1877, mens det andet må være blevet fremstillet som en kopi af det fra 1877 et sted mellem 1922 og 1950, hvor samlingen kom til Antikmuseet. Vi udstiller også eksempler på forme brugt til at fremstille afstøbninger, bl.a. en gammel form af et arkaisk kvindehoved og en stor silikoneform af et relief med guirlander og dyrekranie fra Pergamon. Formen er lavet af Steffen Christiansen i 1990'erne.

VICTORIA

Udsnit af Trajansøjlen i Rom, der viser hovedet af sejrsgudinden Victoria.

Afstøbninger af relieffer fra Trajansøjlen har været populære og findes i mange samlinger. På Victoria & Albert Museum i London står en fuldstændig kopi af søjlen - delt i to dele, da rummet ikke er højt nok. Det lille hoved af Victoria er et udsnit fra den store frise, hvor viser gudinden skriver på et skjold. Hun adskiller frisen to krigsfremstillinger. En afstøbning af hele figuren findes på Den Kgl. Afstøbningssamling.

To afstøbninger af udsnit af Trajansøjlen indvundet 1922 og 1950. Det ene blev købt af Aarhus Museum i 1877. Det andet er en afstøbning af det første hoved mellem 1922 og 1950. Antikmuseet A172.

Sejrsgudinden Victoria skriver på et skjold på Trajansøjlen i Rom. Oprettet 113 e.v.t. 19. århundrede om Trajans sønner og sønner.

FORMIDLING

Kopi / Original

Den 27. februar åbnede vi udstillingen *Kopi / original*, som undersøger kopibegrebet i antikken og særligt i forhold til gipsafstøbninger. Det er den første udstilling i museets historie, som dykker ned i kopifænomenet fra den græsk-romerske oldtid og til i dag. Mange af museets skulpturer har stået med skilte med formuleringen romersk kopi af en græsk original. Det er et levn fra 1800-tallets forskning, hvor to tendenser mødtes i udforskningen af antikunst: videnskabeliggørelsen og søgen efter originalitet. Understøttet af et voksende kunstmarked var kunstnerens genius i fokus. De mange antikke marmorskulpturer, som blev fundet i Italien og tilstødende lande blev anset for at være kopier af græske originaler i bronze. Det skyldtes en voksende interesse for originale græske skulpturer, som bliver priset i den antikke litteratur, der også beskriver romersk skulptur som andenrangs. Skulpturer som Apollon Belvedere og Laokoongruppen bliver i dag anset for at være romerske skulpturer, der kan være inspireret af klassisk skulptur. Men de er skabt i marmor af romerske billedhuggere. Apollon blev i 1700-tallet priset som højdepunkt af græsk billedhuggerkunst. Da man fandt ud af, at den var romersk, så mistede den helt sin værdi og forskernes interesse. Det viser noget om kunstens væsen: den værdi vi tilskriver kunst er betinget af de mennesker og institutioner, som tilskriver den værdi. Den ligger ikke i værket selv.

I antikken var kopiering en del af produkti-

onsprocessen, når man fremstillede skulptur. Det er f.eks. blevet foreslået, at gavlskulpturerne i Zeustemplet i Olympia først blev fremstillet i ler og derefter kopieret i marmor. Samme metode brugte Thorvaldsen. Er marmorskulpturerne så kopier eller originaler?

Det samme kan man jo spørge om med de mange terrakottaskulpturer, som er fundet i hobetal overalt i middelhavsområdet. De er støbt i forme, der kunne bruges flere gange. Er den lille lerfigur så blot en kopi?

Udstillingen havde også eksempler på bemaling af skulptur. Gipsafstøbninger er blevet bemalet til f.eks. at skulle ligne bronze, hvis det var en afstøbning af en bronzeskulptur. Men allerede Anne Marie Carl Nielsen fremstillede afstøbninger, som hun bemalede med samme farvespor som originalerne. Dermed satte hun fokus på de farverester, som ofte er blevet overset i studiet af græsk-romersk skulptur. I øjeblikket produceres der hele tiden ny viden om bemaling og overfladebehandling af antikkens skulpturer, og mange rekonstruktioner forsøger at fortolke det oprindelige udsende på originalerne. Men kan vi nogensinde komme helt tæt på det originale autentiske værk? Eller skal vi måske begynde at tænke anderledes om de mange kopier?

Den sidste del af udstillingen fortalte om produktion af gipsafstøbninger, og her kunne vi udstille forskellige typer af forme. Udstillingen blev taget meget godt imod og står indtil området igen skal bruges til særudstilling i 2022.

... and still it moves...

De tre kunstnere Ulla Eriksen (DK), Maria Michailidou (GR) og Mette Borup Kristensen (DK) åbnede i efteråret udstillingen *... and still it moves*.... De arbejder med performance som en arbejdsmetode og kunstudtryk, og havde valgt at sætte fokus på bevægelse som en modsætning til de statiske statuer i Antikmuseets samling. Bevægelse kan findes i de umiddelbart stivnede skulpturer, fx i de tidlige skulpturers introduktion af bevægelse eller i forvitringen af selve skulpturens materiale. Foranderlighed er bevægelse, og opfattelsen af forandring er også en form for bevægelse. Det forandrer den måde, hvorpå vi ser på fortiden og former vores nutid. De tre kunstnere havde valgt et dynamisk udstillingsformat, netop for at understrege bevægelsesdimensionen. I løbet af udstillingsperioden skulle udstillingen løbende forandre sig gennem en række performances, hvor de ændrede udstillingen, producerede nye værker og gik i dialog med omgivelserne.

Udgangspunktet var en installation, der skabte et åbent og fleksibelt rum gennem store flytbare gardiner i forskellige farver. De afskærmede og fremhævede områder i samlingen og skabte på den måde et helt nyt rum, som fungerede som en scene eller arena, hvor de løbende aktiviteter kunne foregå.

De tre kunstnere har udviklet deres egen metode til at fokusere, indsamle og dokumentere processer, som de kalder *The Performative Way*. Den bruger de i udviklingen af udstillinger, hvor de på stedet for udstillingen arbejder med rummet eller stedets stille bevægelser: selv om Antikmuseets rum umiddelbart er statisk, så er der masser af

bevægelse, der kan observeres. Det kan være en flue, et støvkorn der flytter sig, en lyd. Metoden blev også brugt i forbindelse med de første events, hvor besøgende fik mulighed for at komme med ind i den kunstneriske proces.

Udstillingen deltog i Art Weekend, hvor udstillingen åbnede om fredagen og vi holdt åbent både lørdag og søndag. Søndag var der stor tilstrømning til den event, som indledte programmet med oplæg af Vinnie Nørskov om bevægelse i kunsten og performance af Felia Gram-Hanssen, der med musik, krop og det hun kalder perkussive objekter gik i dialog med museets skulpturer og aktiverede dem med sin krop.

Den anden performance i november blev en dialog mellem bevægelser i Antikmuseet og Maria Michailidou's bevægelser rundt i Athen. Kunstnerne havde ikke forudset coronanedlukningen over vinteren og udfordringerne med deltagerbegrænsninger, og ikke mindst rejserestriktionerne, der forhindrede Maria Michailidou i at komme tilbage til Danmark det meste af vinteren. Men kombinationen med online inddragelse af turen i Athen virkede virkelig godt. Udstillingen blev forlænget indtil juni 2021 og de sidste aktiviteter fandt sted efter genåbningen i 2021.

Projektet var støttet af Kulturudviklingspuljen i Århus og Statens Kunstfond. Kunsthistoriestuderende Natasha Zile var i praktik i efteråret og lavede tekster, pressemateriale og PR arbejde i samarbejde med kunstnerne.

Casts in colour

Som praktikforløb i Sustainable Heritage Studies lavede Fay Rachel Clark fra Sustainable Heritage Management en workshop på Godsbanen i Århus i samarbejde med Useful Art for Communities Art Platform. Deltagerne lavede en gipsafstøbning af deres egen hånd som de derefter malede. Projektets ide var at forsøge at bringe to verdener sammen: dem som ønsker hele tiden at skubbe til kunstens grænser og dem og der ønsker at hylde oldtidens kunst. De farverige hænder blev derefter udstillet to uger i oktober på Antikmuseet under overskriften *Casts in Colour*, og her blev de placeret ved siden af Antikmuseets afstøbninger, hvilket meget tydeligt pegede på deres hvidhed.

Hvem tilhører Parthenonskulpturerne?

Blandt antikmuseets afstøbninger findes en del af skulpturerne fra Parthenon, som i 1802 blev taget ned og bragt til England af Lord Elgin og i 1816 solgt til British Museum. Dimitris Klouras fra Sustainable Heritage Studies arbejdede i praktikprojekt med problematikken omkring hvem der ejer kulturarv og hvor den skal være. Oprindeligt var ideen at lave en dialoginstallation i museet, hvor besøgende kunne deltage i en imaginær debat, men da museet lukkede i marts, ændrede han sit projekt til en digital udstilling. Her kunne han udnytte SoMe mediernes muligheder for dialog og via en Facebook side rent faktisk få deltagere til at komme med deres holdninger.

Antikmuseet

24. april 2020 · 🌐

Join the debate: Where do the Parthenon Sculptures belong

It is the year 1803 in the port of Piraeus. Two hundred large crates awaits transportation to England. The crates contain pieces of sculptures from Parthenon, the ancient Temple of Athena in Athens.

The sculptures will survive shipwreck, exposure to extreme weather and political battles in the British parliament before finally arriving at the British Museum in 1816, where they are still exhibited today.

Several attempts have been made for them to be returned to Athens. No ownership of any piece of art in human history has been debated this much. Arguments for and against have been expressed from many sides, some of which can be seen below.

And the debate continues. Where do you think the sculptures belong?

Se oversættelse

👍 Annette Rathje, Peder Stougaard og 26 andre

17 kommentarer 13 delinger

👍 Synes godt om

💬 Kommenter

➦ Del

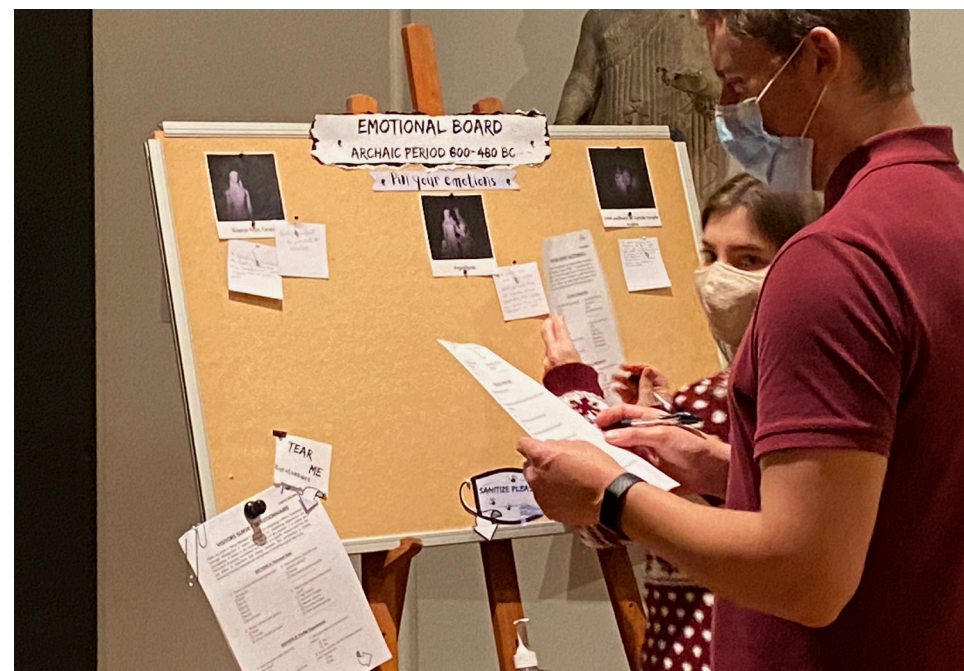

Børneaktiviteter

Vi nåede lige vinterferie med forskellige aktiviteter for børn inden nedlukningen. Til efterårsferien lavede praktikanterne Natasha Zile og Fae Rachel Clark et lille værksted med store fotos af Apollon og den sårede amazone, som kunne dekoreres med farver, gran og glimmer, hvilket skabte nogle ret sjove fortolkninger af de klassiske skulpturer.

Guided Tour in the Dark

Athanasia Mouzoke lavede i sit praktikforløb i efteråret en række guidede ture rundt i museet. Det særlige var, at turene foregik i mørke med belysning via en lommelygte, som hun førte - først uden tale, derefter ledsaget af informationer om de udvalgte skulpturer. Ideen var, at mørket ville svøbe sig om de besøgende og give en særlig sanselig oplevelse. Bagefter blev de opfordret til at udfylde små sedler med information om de følelser, som de forskellige skulpturer på turen havde vækket.

Dansk Ægyptologisk Selskab

Antikmuseet samarbejder med Dansk Ægyptologisk Selskab, som i 2020 nåede i alt tre foredrag i Aarhus, et i foråret og to i efteråret:

- Glyptotekets ægyptiske samling: den nyere historie, v. Tine Bagh, Ph.d., Museumsinspektør, Glyptoteket
- Romernes glas fra Alexandria, v. Gry Hoffmann Barfod, Ph.d., Adjunkt Århus Univ.
- Vesiren Paser – et liv i kongens tjeneste, v. MA Bente Bladsgaard Jensen

Gratis omvisning om søndagen

Vores studentermedhjælpere tilbyder en gang om måneden en gratis omvisning søndag eftermiddag. I 2020 var der to omvisninger i januar og februar, men efter nedlukningen var det i første omgang ikke tilladt at lave omvisninger, og de mange begrænsninger i forhold til deltagerantal gjorde det umuligt også i efteråret.

Undervisning og foredrag

Klassisk seminar afholdt i alt fem foredrag den sidste fredag i måneden i løbet af året. Forskningsprogrammet Classical Antiquity and its Heritage afholdt to møder på museet. Følgende undervisningsforløb er afholdt på museet: Helene Blinkenberg Hastrup afholdt øvelser i arkæologisk metode for BA-studerende på klassisk arkæologi. Troels Myrup Kristensen havde kernefag i græsk arkæologi for BA-studerende. Birte Poulsen og Evert van Emde Boas afholdt Antikkens kulturhistorie for BA-studerende.

Center for Museologi afholdt introduktionsdagen for det nye hold museologistuderende, som ses på billedet her ovenfor.

Antikmuseet indgik i et innovationsforløb for en 3G klasse på Skanderborg Gymnasium, hvor de studerende skulle lave forslag til, hvordan man får flere besøgende på museet. De besøgte museet i november, men desværre blev deres fremlæg-

gelser i december online. Vinnie Nørskov deltog virtuelt og gav eleverne feedback på deres projekter.

Vinnie Nørskov afholdt et kursus i museumsomvisning for studerende, der kunne tænke sig at arbejde som studentermedhjælpere ved Antikmuseet.

Max Parylewicz har afholdt et tegnekursus på museet i efteråret.

København Foto & Filmskole tog hele vejen til Aarhus for at filme her på museet i to hele dage i november.

Vinnie Nørskov har endvidere haft eller bidraget til følgende undervisningsforløb og foredrag

- Underviser på modulet Institutioner og udstillinger ved Center for Museologi, AU
- Tovholder og underviser på det internationale valgfag Classical Heritage and Western Identity and Culture ved Klassiske Studier, AU
- Underviser på modulet Archaeological Project Management ved Arkæologi, AU
- Underviser på modulet Kulturhistorisk Seminar 1 ved Arkæologi, AU.

FORSKNING OG PUBLIKATIONER

Forskning:

I maj modtog Vinnie Nørskov en bevilling på 2,7 mio til projektet *Illicit Antiquities in the Museum* fra Danmarks Frie Forskningsråd. Projektet undersøger forskellige metoder til at kontekstualisere genstande, der har mistet deres arkæologiske fundsted, som regel fordi de er ofre for illegale udgravninger og eksport. Det undersøger materialet lånt fra den italienske stat i 2018, som stammer fra kunsthändler Robin Symes' varelager i Geneve. Midlerne skal blandt andet bruges til et phd-stipendium, som skal undersøge, om man kan skabe forbindelser mellem illegale udgravninger i Apulien og de mange apuliske vaser uden kontekst på kunstmarkedet. Stipendiet blev slået op internationalt i efteråret og tilbudt Marie Hélène van de Ven, som tiltrådte 1. januar 2021.

Forskningsbaserede foredrag:

Museumsleder Vinnie Nørskov har deltaget i forskningsseminarer med foredrag eller indlæg:

- *Illicit Antiquities in the Museum*, University of Arizona (online)
- *Illicit Antiquities in the Museum: The Archaeologist and the Artist*, lecture together with Maeve Brennan, Aarhus Institute of Advanced Studies, Aarhus University

- *The Phantom Mausoleum: Classical Heritage between Global and Local Pasts in Bodrum, Turkey*, with Troels Myrup Kristensen & Gönül Bozoğlu
- *Provenance II Webinar*. Deltagelse i det 3. seminar i en serie af paneldebatter om Proveniensforskning arrangeret af American Association of Art Curators.

Publikationer

- Vinnie Nørskov og Ane Hejlskov Larsen, *En ny museumsreform uden flere penge vil give store tabere*, i *Altinget.dk*, 03.12.2020,
- Vinnie Nørskov, Forord, *Nordisk museologi* 2002:1, s. 3.
- Vinnie Nørskov, Forord, *Nordisk museologi* 2002:2, s. 3.

Vinnie Nørskov har siden 2015 været dansk redaktionsmedlem for tidsskriftet *Nordisk Museologi* og var i 2019 hovedredaktør for tidsskriftet.

